

ORTODOKSINEN USKONTO 3-6 lk

14.4.6 USKONTO

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on antaa oppilaille laaja uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys. Opetus perehdyttää oppilaita opiskeltavaan uskontoon ja sen monimuotoisuuteen. Se tutustuttaa uskonto- ja katsomusperinteisiin Suomessa sekä uskontoihin ja katsomuksiin muualla maailmassa. Oppiaine edistää uskonnon ja kulttuurin välisen suhteen ymmärtämistä sekä uskontojen ja katsomusten monilukutaitoa. Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja auttaa ymmärtämään niistä käytävää keskustelua. Oppilaita ohjataan kriittiseen ajatteluun sekä tarkastelemaan uskontoja ja katsomuksia eri näkökulmista. Opetuksessa pohditaan uskon ja tiedon suhdetta sekä uskonnoille ominaista kieltä, symboliikkaa ja käsitteistöä. Uskonnon opetus antaa valmiuksia uskontojen ja katsomusten dialogiin, jota käydään sekä katsomusten sisällä että niiden välillä. Opetus kannustaa oppilaita kunnioittamaan elämää, ihmisarvoa sekä omaa ja toisen pyhää.

Opetuksessa tutustutaan opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen sekä katsomusten eettiseen ajatteluun ja rohkaistaan oppilaita pohtimaan omakohtaisesti eettisiä kysymyksiä. Opetus tukee oppilaan itsetuntemusta, itsensä arvostamista ja elämönhallintataitojen kehittymistä koko perusopetuksen ajan. Opetus antaa oppilaalle aineksia oman identiteetin, elämänskatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin. Uskonnon opetus tukee oppilaan kasvua yhteisön ja demokraattisen yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi ja maailmankansalaiseksi.

Vuosiluokilla 3-6 uskonnon opetuksessa laajennetaan ja syvennetään oman uskonnon perustietoja. Opetuksessa perehdytään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeiseen oppiin, eettisiin periaatteisiin, rituaaleihin ja tapoihin. Oppilaita kannustetaan ihmettelyyn ja kyselyyn. Opetuksessa tutustutaan Suomen ja Euroopan uskonnollisiin juuriin sekä uskonnolliseen ja katsomukselliseen elämään nyky-Suomessa ja Euroopassa. Oppilaat harjaannuttavat medialukutaitoaan ja heitä ohjataan arvioimaan ja käyttämään eri lähteistä etsimäänsä tietoa sekä hyödyntämään sitä eri tilanteissa.

Opetuksessa käsitellään lasten oikeuksia ja yksilön vastuuta omista teoistaan. Opetuksessa harjoitellaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä tuetaan oppilaita muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiä. Oppilaita rohkaistaan ystäväyyteen, myönteisen luokka- ja kouluyhteisön rakentamiseen sekä toimimaan syrjintää vastaan.

Uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamista. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S1 Suhde omaan uskontoon: Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

S2 Uskontojen maailma: Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

S3 Hyvä elämä: Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Asioita tarkastellaan kerronnallisuuden, draaman, kokemuksellisuuden, toiminnallisuuden ja yhteisöllisen oppimisen avulla. Keskeistä on opittavien asioiden alustava käsitteellistäminen. Uskonnon opetuksessa käytetään sisältöjen oppimista edistäviä tietoteknisiä sovelluksia siten, että oppilaiden oma aktiivisuus ja vuorovaikutus korostuvat. Opetuksessa korostetaan kiireettömyyttä ja keskustelua. Opetuksessa voidaan mahdollisuuksien mukaan hyödyntää vierailuja ja vierailijoita. Opetuksessa voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen. Tavoitteena on ilmentää koulussa edustettujen uskontojen ja katsomusten moninaisuutta kunnioittavasti.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki uskonnossa vuosiluokilla 3-6

Oppimäärien toteutuksessa tehdään toimintaan ja opetukseen liittyvät ratkaisut huomioiden oppilaiden erilaiset uskonnolliset ja

katsomukselliset taustat ja kehittyvä kielitaito. Keskeisten käsitteiden ymmärtämistä tuetaan. Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen arviointi uskonnossa vuosiluokilla 3-6

Uskonnon opetuksessa oppimisen arviointi on ohjaavaa ja kannustavaa. Palautteella pyritään rohkaisemaan oppilasta perehtymään ja tutkimaan uskontojen keskeisiä lähteitä ja piirteitä sekä tekemään asioista omia tulkintoja. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoiset kirjallisen ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettu osaaminen. Tärkeää on niiden kautta osoitettu taito ilmaista itseään ja ajatuksiaan. Yksityiskohtaisen muistamisen sijaan arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen sekä ajattelun kehittymiseen.

Uskonnon sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositolodistusta varten opettaja käyttää uskonnon valtakunnallisia arviointikriteereitä.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 3-6

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämäkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdiskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvauksen pohjalta.

ORTODOKSINEN USKONTO

Tässä oppimääräkuvauksessa tarkennetaan kaikille yhteisiä uskonnon sisältöjä. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan uskonnon yhteisten tavoitteiden ja sisältökuvausten sekä eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvauksen perustalle.

S1 Suhde omaan uskontoon: Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet, pyhät mysteerit ja kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa. Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen ortodoksisen opetuksen näkökulmasta sekä Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa sekä kirkkovuoden tapahtumissa. Opetuksessa

tarkastellaan kirkon syntyä sekä Paavalin ja muiden apostolien toimintaa. Tutkitaan Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteitä, kirkkoa uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide sekä ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla.

S2 Uskontojen maailma: Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. Pohditaan ortodoksisen kirkon olemusta katolisena ja apostolisena, globaalina yhteisönä. Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä ja uskonnottomuutta elämäntutkimuksen muotona. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen.

S3 Hyvä elämä: Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Perehdytään Kymmeneen käskyyn ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämäntutkimuksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä. Tutustutaan alustavasti eri uskontojen eettisten opetusten yhteisiin piirteisiin sekä eurooppalaisen ihmisoikeuskäsityksen ja kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin ja syvennetään käsitystä YK:n Lapsenoikeuksien sopimuksen merkityksestä.

VIISILUOKKAISTETUT TAVOITTEET JA SISÄLLÖT

Alla oleva osuus on tehty ortodoksisen uskonnon opettajien yhteistyönä vuoden kuluessa syksystä 2014 - syksyyn 2015. Suomen ortodoksinen kirkkokunta ja Helsingin ortodoksinen seurakunta sekä muut seurakunnat ovat tukeneet opettajia prosessissa.

Yhteiseen työhön ryhdyttiin, koska nähtiin tarpeelliseksi vaalia opetuksen valtakunnallista yhtenäisyyttä, mutta toisaalta myös pohtia opetuksen tulevaisuutta kollegojen kanssa. Vähemmistöuskonnon opettajat ovat usein ainoita opettajia alueellaan ja laativat yksin laajojenkin maantieteellisten alueiden paikallisia opetus suunnitelmia ortodoksisen uskontoon. Tilaa ja aikaa keskustelulle ja ajatuksenvaihdolle on tarvittu.

Tähän versioon on jätetty runsaasti vuosiluokkaistettuja sisältöjä, jotka ovat enemmänkin esimerkinomaisia, kuin sellaisenaan noudatettavaksi ajateltu. Kukin paikallinen opetus suunnitelma tarkentuu ja tiivistyy tämän pohjalta, näiden suuntaviivojen ohjaamassa linjassa. Lisäksi tarkempiin paikallisiin suunnitelmiin liitetään ja painotetaan omalle alueelle ominaisia sisältöjä. Yhteinen pohja on

synnitetty prosessina ja siinä mielessä se ei suinkaan ole valmis, virheetön tuote, vaan prosessi jatkuu paikallisessa työssä Oulussa, Rovaniemellä, Helsingissä, Porvoossa, Kouvolassa... Virheet saa ja pitää korjata. Onnea ja menestystä siihen työhön meidän kaikkien puolesta!

Näitä pohjia edelleen työstettäessä on hyvä pitää mielessä joustavat edellytykset sekä opetuksen suunnittelulle että laajoille, jopa oppiainerajat ylittävälle kokonaisuuksille. Sisällöt ovat välineitä tavoitteiden saavuttamiseen, tavoitteiden saavuttamista puolestaan arvioidaan lukuvuoden lopuksi.

Jokaisen vuosiluokkakokonaisuuden alussa on suorana lainauksena oppiaineen tehtävä ja kuvaus sekä yleiset sisältöalueet Opetussuunnitelman perusteista 2014. Otsikoiden numerointi viittaa perustetekstin lukuihin. Myös tavoitteet ja hyvän osaamisen kuvaukset 6-luokan päättyessä sekä päättöarviointiin ovat suoraan perusteista. Ne on käytettävyyden lisäämiseksi sijoitettu kuhunkin vuosiluokkaistamistaulukoon omalle kohdalleen.

Opetuksen tavoite: T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin		Hyvän osaamisen kuvaus 6. luokan lopussa: Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon lähteitä ja tekstejä sekä kuvata niiden keskeisiä sisältöjä. Arvioinnin kohteet oppiaineessa: Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	
3 lk Oppilasta perehtyy Raamattuun ja pyhiin kertomuksiin sekä niiden opetukseen ortodoksisesta näkökulmasta.	4 lk Oppilasta perehtyy evankeliumikirjoihin ja Raamattuun kirkon kirjana ja uskon lähteenä sekä muihin pyhiin kirjoituksiin.	5 lk Oppilasta perehtyy varhaisen kristillisyyden merkitykseen kristinuskon kehittymisessä maailmanuskonnoksi.	6 lk Oppilasta tuntee Raamatun perusrakenteen ja ymmärtää sen merkityksen opin lähteenä sekä tuntee kirkkoisien opetuksia ja kristillisen opin muodostumisen.
-Raamattu pyhänä kirjana -Raamatun kaksi osaa: Vanha Testamentti ja Uusi Testamentti -Jumalan liitto ihmisen kanssa Vanhassa Testamentissa: patriarkat ja Uudessa	-Kristuksen elämä ja opetus evankeliumeissa -Kristus: ihminen ja Jumala -joulu ja Teofania -pääsiäinen ja pääsiäisen jumalanpalvelukset	-apostolit, Apostolien teot ja lähetykskirjeet, apostoli Paavali -kirkon synty ja alkukirkon elämää -marttyyrit -pyhät ihmiset	-Raamatun käyttäminen jumalanpalveluksissa pääpiirteissään -kirkkoiset ja kristillinen oppi -uskontunnustus -Raamattu kirkon kirja, uskon lähde

Testamentissa: Kristus -Jeesuksen opetuksia ja ihmetekoja -pääsiäinen	-oppilaan suojeluspyhä ja hänen elämäkertansa -oman seurakunnan pyhät ja niihin liittyvät kertomukset	-helatorstai ja helluntai -pääsiäinen -seurakunta ja kirkko -kristillisyys	-Pyhä Kolminaisuus Raamatussa -Jumalanäiti -enkelit -pääsiäinen
Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet		S1	
Tavoitteeseen liittyvä laaja-alainen osaaminen		L1	
Esimerkkejä työtavoista ja oppimisympäristöistä		Opetuksessa hyödynnetään kerronnallisuutta, draamallisuutta ja kokemuksellisuutta. Oppitunneilla seurataan kirkkovuoden kiertoa.	

Opetuksen tavoite: T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin		Hyvän osaamisen kuvaus 6. luokan lopussa: Oppilas osaa kertoa esimerkkien avulla opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä kuvata niiden merkitystä. Arvioinnin kohteet oppiaineessa: Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	
3 lk Oppilas tutustuu kirkon jumalanpalvelusperinteeseen ja joihinkin mysteeriöihin sekä keskeisiin rukouksiin. Oppilas tutustuu kirkkoon uskonnollisena rakennuksena. Oppilas tutustuu kirkon keskeisiin juhliin.	4 lk Oppilas tutustuu kirkon mysteeriöihin sekä kirkkoon jumalanpalveluspaikkana, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Oppilas tutustuu kirkon keskeisiin juhliin.	5 lk Oppilas perehtyy liturgisen elämän peruspiirteisiin sekä kirkkomusiikkiin ja ikonitaiteeseen. Oppilas perehtyy kirkon juhliin.	6 lk Oppilas tuntee liturgisen elämän peruspiirteet sekä osaa kertoa mysteeriöistä. Oppilas tutustuu luostariin pyhänä paikkana ja tuntee sen merkityksen. Oppilas perehtyy kirkon keskeisiin juhliin.
-ortodoksinen koululaisjumalanpalvelus -alkurukoukset ja	-ortodoksinen koululaisjumalanpalvelus -erilaisia pyhäkköjä ja	-ortodoksinen koululaisjumalanpalvelus -uskontunnustus liturgian	-ortodoksinen koululaisjumalanpalvelus -mysteeriot oppilaan omassa

<p>paastorukous -liturgia -ehtoollisen mysteerio -tavallisimpia kirkkoveisuja -kirkkorakennus -kodinpyhitys, kiitosrukoushetket, panihida -Ajan pyhittäminen: juhlan ja arjen vuorottelu, kirkkovuosi</p>	<p>kirkkorakennuksia -kirkollista esineistöä -reliikki -vierailu pyhäkössä -mysteeriot pääpiirteissään -katumus, rippi-isä ja hengellinen ohjaus -paasto -Ajan pyhittäminen: juhlan ja arjen vuorottelu, kirkkovuosi</p>	<p>osana -kirkkomusiikki ja ikonitaide ortodoksisen uskon lähteinä, säilyttäjinä ja elävöittäjinä -ehtooveisu -Ajan pyhittäminen: juhlan ja arjen vuorottelu, kirkkovuosi -juhlien jako suuriin juhliin: Kristuksen ja Jumalanäidin juhlat -kirkon pyhiä ja pyhittäjiä ja heidän muistopäivänsä, etenkin lähialueen pyhät ja heidän muistonsa</p>	<p>elämässä -seurakunnan toimijat ja toiminta -kirkko: eukaristinen yhteisö -Suomen ortodoksinen kirkko -Konstantinopolin patriarkaatti -luostarit uskon säilyttäjinä ja lähetystyön sydäminä -Karjalan valistajat -lähetystyö -diakoniatyö -Ajan pyhittäminen, kirkkovuosi paastoineen -pääsiäisen valmistautuminen ja juhlan viettäminen -paastoliturgia -Jeesuksen rukous, rukous ennen ehtoollista</p>
Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet		S1	
Tavoitteeseen liittyvä laaja-alainen osaaminen		L1, L2	
Esimerkkejä työtavoista ja oppimisympäristöistä		<p>Perehdytään ortodoksiseen jumalanpalvelusperinteeseen koululaisjumalanpalveluksiin osallistumalla. Kirkon toimintaan ja pyhäkköön tutustutaan vierailujen ja vierailijoiden avulla. Opiskellaan toiminnallisesti ja yhteisöllisesti sekä etsitään tietoa monipuolisesti erilaisia lähteitä käyttäen. Oppitunneilla seurataan kirkkovuoden kiertoa.</p>	

<p>Opetuksen tavoite: T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta</p>	<p>Hyvän osaamisen kuvaus 6. luokan lopussa: Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvallisuudesta</p>
---	---

		Arvioinnin kohteet oppiaineessa: Uskonnon kielen ja symbolien analysointi	
3 lk Oppilas pohtii Raamatun kertomusten vertauskuvallisuutta sekä yleisimpien ortodoksisten tapojen sanatonta viestintää.	4 lk Oppilas tunnistaa kirkkorakennuksen ja jumalanpalvelusten symboliikkaa.	5 lk Oppilas tunnistaa ja ymmärtää ortodoksisen ikonitaiteen, rukousperinteen sekä kirkkoveisujen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta.	6 lk Oppilas tunnistaa ortodoksisen uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja huomaa samankaltaisuutta ja erilaisuutta muissa kristillisissä perinteissä sekä juutalaisuudessa ja islamissa.
- VT: profetioita ja vertauksia Kristuksesta ja Neitsyt Mariasta -UT: vertaukset Jeesuksen opetuksessa -tapojen merkitys: esim. ristinmerkki, kumarrukset, kaularisti	-kirkkorakennus: eteinen, kirkkosali ja alttari ja niiden symboliikkaa -ikonostaasi -jumalanpalvelusten toimitusten symboliikkaa: esim. suitsutus, saattokynttilä, saatot	-suurten juhlien ikonien lukeminen ja tulkitseminen -yleisimpien pyhien ikonien tarkasteleminen esim. profeettojen, marttyyrien, pyhittäjien, apostolien ikonit -suurten juhlien juhlatroparien tekstien avaaminen -keskeisten rukousten avaaminen	-vuorokauden jumalanpalveluskierto ja sen sisältö Jumalan luomistyön ilmentäjänä -ortodoksinen rukousperinne ja läntisen kirkon perinne -ortodoksinen rukousperinne verrattuna juutalaiseen ja islamin perinteeseen -pyhien kuvaaminen ortodoksisessa ja katolisessa perinteessä sekä islamin suhde pyhien kuvaamiseen -ortodoksinen kirkko, katolinen kirkko ja luterilainen kirkko pyhäkkönä -synagoga ja moskeija pyhäkköinä
Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet		S1, S2	
Tavoitteeseen liittyvä laaja-alainen osaaminen		L2, L3, L4	
Esimerkkejä työtavoista ja oppimisympäristöistä		Tutustutaan toiminnallisesti kirkkorakennuksiin sekä niiden esineistöihin. Jollei ole mahdollista vierailla erilaisissa pyhäköissä, tutustutaan niihin virtuaalisesti sekä asiantuntijavieraiden opastuksella. Opiskellaan mahdollisuuksien mukaan	

yhteistoiminnallisesti muiden katsomusryhmien kanssa.

Opetuksen tavoite: T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä		Hyvän osaamisen kuvaus 6. luokan lopussa: Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta. Arvioinnin kohteet oppiaineessa: Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa	
3 lk Oppilas harjoittelee Raamatun käyttöä, kuvanlukutaitoa ikonien avulla sekä harjoittelee etsimään tietoa erilaisista lähteistä.	4 lk Oppilas opettelee etsimään tietoa mm. paikkakunnalla vaikuttavista uskonnollisista yhteisöistä monipuolisia lähteitä käyttäen.	5 lk Oppilas harjoittelee kuvanlukemista kirkkotaiteessa ja kirkkoveisujen tekstien tulkitsemista. Oppilas etsii tietoa monipuolisista lähteistä ja pohtii alustavasti tiedon luotettavuutta. Oppilas osaa käyttää Raamattua.	6 lk Oppilasta harjoittelee tunnistamaan ja arvioimaan uskontoihin liittyvää uutisointia ja tutustuu ajankohtaisiin uskontoon liittyviin aiheisiin mediassa. Oppilas etsii uskontoon ja katsomuksiin liittyvää tietoa ja arvioi sen luotettavuutta.
-Raamatun käytön perusteet -ikonien tulkitseminen -tiedon etsiminen yhdessä opettajan ja toisten oppilaiden kanssa -lähdemerkintä alustavasti -pienimuotoisia projekteja yksin ja yhdessä -ajankohtaiset uskontoon liittyvät aiheet mediassa oppilaiden kiinnostuksen mukaan	-Raamatun käytön perusteet -tiedon etsiminen yhdessä toisten oppilaiden kanssa -tiedon luotettavuuden pohtimista -lähdemerkintä -pienimuotoisia projekteja yksin ja yhdessä -ajankohtaiset uskontoon liittyvät aiheet mediassa oppilaiden kiinnostuksen mukaan	-Raamatun käyttö esim. lähteenä -tiedon etsimistä useammista lähteistä ja sen luotettavuuden ja käyttökelpoisuuden arviointia -tiedon etsimistä ikoneista ja kirkkoveisuista -huolellinen lähdemerkintä -projekteja yksin ja yhdessä -projektien vertaisarviointia -ajankohtaiset uskontoon	-tiedon etsimistä useammista lähteistä ja sen luotettavuuden ja käyttökelpoisuuden arviointia -laajahkoja projekteja yksin ja yhdessä -huolellinen lähdemerkintä -projektien itsearviointia ja vertaisarviointia -ajankohtaiset uskontoon liittyvät aiheet mediassa ja niiden luotettavuuden ja objektiivisuuden pohtimista

		liittyvät aiheet mediassa	
Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet		S1, S2, S3	
Tavoitteeseen liittyvä laaja-alainen osaaminen		L4, L5, L6	
Esimerkkejä työtavoista ja oppimisympäristöistä		Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta sekä taitoa tuottaa tietoa yhteisöllisesti.	

Opetuksen tavoite: T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan		Hyvän osaamisen kuvaus 6. luokan lopussa: Oppilas tunnistaa uskontojen merkityksiä yhteiskuntien kehityksessä, kulttuurissa ja mediassa ja osaa antaa niistä esimerkkejä. Hän osaa kuvata suomalaisen ja eurooppalaisen uskonnollisuuden juuria pääpiirteissään. Arvioinnin kohteet oppiaineessa: Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	
3 lk Oppilas tietää Suomen suurimmat uskonnolliset yhteisöt ja omassa koulussa opetettavia katsomuksia.	4 lk Oppilasta tietää lähialueen uskontoja ja uskonnollisia yhteisöjä.	5 lk Oppilas tuntee kirkon synnyn vaiheita ja Suomen katsomuksellisia juuria ja nykytilaa.	6 lk Oppilas tuntee pääpiirteittäin ortodoksisen kirkon olemuksen apostolisena ja katolisen yhteisönä. Oppilas osaa kuvata eri uskontoja ja uskonnottomuutta Euroopassa.
-Suomen kansankirkot: luterilainen ja ortodoksinen kirkko -miksi Suomessa on ortodokseja? -juutalaisuuden ja islamin	-lähialueen uskontoja sekä uskonnollisia yhteisöjä -juutalaisuus, kristinusko ja islam nyky-Suomessa	-katolisuus ja apostolisuus kristinuskossa -ekumenia, ekumeeninen rukousviikko -ortodoksisuus Suomessa, Euroopassa ja maailmassa:	-vanhat ja uudet patriarkatit -katolinen ja apostolinen ortodoksinen kirkko -kristiuskon juuret Euroopassa -kristilliset symbolit taiteessa ja ympäröivässä yhteiskunnassa

historiaa Suomessa - muita suomalaisia uskontoja - oman koulun uskontoja ja katsomuksia sekä uskonottomuus		globaali ortodoksisuus - uskonnot Euroopassa, Euroopan uskonnollinen kartta	- marttyyrit, luostarit ja paastot kristinuskossa ja muissa uskonnoissa - uskonnollisia symboleja ympärillämme - uskonottomuus, ateismi, maallistuminen, luonnonuskonnot - uskonnot nyky-Euroopassa ja niiden ilmeneminen ihmisten arjessa - uskontodialogi
Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet		S1, S2	
Tavoitteeseen liittyvä laaja-alainen osaaminen		L1, L2	
Esimerkkejä työtavoista ja oppimisympäristöistä		Tutustutaan yhteistoiminnallisesti tarkemmin luterilaiseen kirkkoon, jumalanpalvelukseen ja kirkkorakennukseen. Etenkin paikallisia uskontoja käsitellään asiantuntijavierailujen ja vierailujen avulla. Mahdollisuuksien mukaan tehdään oppiainerajat ylittävää yhteistyötä yhteiskuntaoppiin, historiaan, maantieteeseen ja kuvataiteeseen liittyen.	

Opetuksen tavoite: T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa		Hyvän osaamisen kuvaus 6. luokan lopussa: Oppilas osaa kuvata juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteet sekä niiden keskinäiset suhteet. Arvioinnin kohteet oppiaineessa: Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	
3 lk Oppilas tutustuu Abrahamin	4 lk Oppilas tutustuu	5 lk Ei tavoitteena	6 lk Oppilas osaa kuvata juutalaisuuden,

uskontojen syntyyn.	juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteisiin.		kristinuskon ja islamin pääpiirteitä sekä niiden keskeisiä suhteita.
-patriarkka-kertomukset Vanhassa Testamentissa	-Abrahamin uskonnot: syntyhistoriaa, opin yhteisiä piirteitä, pyhät kirjat, paastot, pyhät ihmiset, näkymätön maailma -pyhä ja arki kristinuskossa, juutalaisuudessa ja islamissa -suuret juhlat kristinuskossa, juutalaisuudessa ja islamissa -arjen uskonnollisuus kristinuskossa, juutalaisuudessa ja islamissa	-	-Euroopan uskonnollinen kartta -kristinuskko, juutalaisuus ja islam nyky-Euroopassa ja uskontojen ilmeneminen ihmisten arjessa -holokausti
Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet		S2, S3	
Tavoitteeseen liittyvä laaja-alainen osaaminen		L2	
Esimerkkejä työtavoista ja oppimisympäristöistä		Oppilaita rohkaistaan myönteisen kouluyhteisön rakentamiseen sekä toimimaan syrjintää vastaan. Opiskellaan mahdollisuuksien mukaan yhdessä uskonnon eri oppimääräryhmien kanssa.	

Opetuksen tavoite: T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa	Hyvän osaamisen kuvaus 6. luokan lopussa: Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa. Arvioinnin kohteet oppiaineessa: Uskonnon monilukutaito
--	---

<p>3 lk Oppilas harjoittelee hyvää käyttäytymistä pyhäköissä ja erilaisissa uskonnollisia elementtejä sisältävissä tilanteissa.</p> <p>Oppilas tietää pyhän käsitteen ja osaa yhdistää sen uskontoon, kirkkorakennukseen ja Raamattuun.</p>	<p>4 lk Oppilas harjoittelee hyvää käyttäytymistä pyhäköissä ja erilaisissa uskonnollisia elementtejä sisältävissä tilanteissa.</p> <p>Oppilas osaa yhdistää pyhän käsitteen mysteerioihin.</p>	<p>5 lk Oppilas osaa käyttäytyä asianmukaisesti pyhäköissä ja erilaisissa uskonnollisia elementtejä sisältävissä tilanteissa.</p> <p>Oppilas ymmärtää pyhyiden merkitystä uskonnoissa ja tiedostaa itselleen pyhiä asioita.</p>	<p>6 lk Oppilas osaa käyttäytyä asianmukaisesti pyhäköissä ja erilaisissa uskonnollisia elementtejä sisältävissä tilanteissa.</p> <p>Oppilas osoittaa kunnioitusta omaa ja toisen pyhää kohtaan.</p>
<p>-käyttäytyminen ja toimiminen ortodoksisessa kirkossa ja liturgiassa -käyttäytyminen ja toimiminen luterilaisissa koululaispalveluksissa -pyhyiden ja sen kunnioittamisen pohdintaa</p>	<p>-käyttäytyminen ja toimiminen ortodoksisessa kirkossa ja liturgiassa -tutustutaan erilaisiin uskonnollisiin tilaisuuksiin esim. internetin avulla -pyhyys mysteerioissa -pyhyys muissa uskonnoissa</p>	<p>-käyttäytyminen ja toimiminen ortodoksisessa kirkossa ja liturgiassa -vierailu mahdollisuuksien mukaan lähialueiden pyhäköissä -mitä pyhyys merkitsee itselle ja muille</p>	<p>-käyttäytyminen ja toimiminen ortodoksisessa kirkossa, liturgiassa ja myös muissa palveluksissa -erilaisista kulttureista ja uskonnollisista perinteistä tulevien ihmisten kunnioitava kohtaaminen -erilaisia uskonnollisuuden merkkejä ja symboleja -pyhyiden kunnioittaminen</p>

Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	S1, S2, S3
Tavoitteeseen liittyvä laaja-alainen osaaminen	L2, L5, L6
Esimerkkejä työtavoista ja oppimisympäristöistä	Osallistutaan koulun erilaisiin omaan uskontoon ja toisiin uskontoihin liittyviin yhteisiin tilanteisiin ja harjoitellaan niissä asianmukaista ja hyvää käyttäytymistä. Etsitään mediasta erilaisia uskontoon liittyviä tilanteita ja keskustellaan havainnoista.

Opetuksen tavoite: T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetukseen sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin		Hyvän osaamisen kuvaus 6. luokan lopussa: Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia sekä uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita. Arvioinnin kohteet oppiaineessa: Etiikkaa koskeva tieto	
3 lk Oppilas tutustuu Vanhan Testamentin keskeiseen eettiseen opetukseen. Oppilas käsittelee keskeisiä elämänskysymyksiä, tunteita ja arvoja Raamatusta valittujen kertomusten ja oman elämän kokemusten avulla.	4 lk Oppilas käsittelee keskeisiä elämänskysymyksiä, tunteita ja arvoja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten ja arjen kokemusten avulla.	5 lk Oppilas tutustuu ortodoksisen kirkon keskeiseen eettiseen opetukseen.	6 lk Oppilas tunnistaa uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.
-10 käskyä -psalmien ja viisaukirjallisuuden opetus -laupias samarialainen – toisen auttaminen -viisas rakentaja – kestävät elämänarvot	-rakkauden kaksoiskäsky -Herran rukous -kertomus viimeisestä tuomiosta; Matt. 25 -epäitsekkyys -tasa-arvo: eri ikäiset ihmiset, terveys	-omasta luopuminen, epäitsekkyys -toisen ihmisen huomioiminen -lähimmäisenrakkaus -kultainen sääntö -kylväjä – ihmisenä kasvaminen, ortodoksinen ihmiskäsitys	-paasto ja paastorukouksen sisältö -hyvän tekeminen -vuorisaarna -kultainen sääntö, myös muissa uskonnoissa -toisen ihmisen huomioiminen ja auttaminen

-fariseus ja publikaani - nöyryys -tuhlaajapoika - anteeksiantaminen -elämä lahjana -tasa-arvo: ulkonäkö, erilaiset kodit -itsestä huolehtiminen -some-etiikkaa	-some-etiikkaa	-tasa-arvo: sukupuolinen tasa- arvo -viihderiippuvuus -some-etiikkaa	-ihmisoikeudet – marttyyrit ja uskon puolustajat -ihmisoikeudet uskonnoissa -eri uskontojen välinen kunnioitus -tasa-arvo: alueellinen eriarvoisuus, rikkaat –köyhät, rasismi, syrjäytyminen -riippuvuus elämää rajoittavana tekijänä -some-etiikkaa
Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet		S1, S2, S3	
Tavoitteeseen liittyvä laaja-alainen osaaminen		L7	
Esimerkkejä työtavoista ja oppimisympäristöistä		Opetuksessa korostetaan kiireettömyyttä ja keskustelua, kunnioittavaa ajatusten vaihtoa, vuorovaikutusta.	

Opetuksen tavoite: T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta		Hyvän osaamisen kuvaus 6. luokan lopussa: Oppilas tietää YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä ihmisoikeuksista. Arvioinnin kohteet oppiaineessa: Ihmisoikeusetiikka	
3 lk Oppilasta tutustuu YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen	4 lk Oppilasta tutustuu YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen yksilön ja yhteisön näkökulmasta	5 lk Oppilas ymmärtää ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta	6 lk Oppilas ymmärtää ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta
-Lapsen oikeuksien sopimus omassa elämässä, Lapsen oikeuksien päivä 20.11.	-oppilas vähemmistön jäsenenä -koulun vähemmistöryhmiä -Lapsen oikeuksien sopimus	-suomalaisia vähemmistöjä -Lapsen oikeuksien sopimus omassa elämässä, Lapsen oikeuksien päivä 20.11.	-ihmisoikeuksien ja Lapsen oikeuksien toteutuminen maailmanlaajuisesti -globaali talous ihmisoikeuksien

	omassa elämässä, Lapsen oikeuksien päivä 20.11.		näkökulmasta -Lapsen oikeuksien sopimus, Lapsen oikeuksien päivä 20.11.
Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet		S2, S3	
Tavoitteeseen liittyvä laaja-alainen osaaminen		L2	
Esimerkkejä työtavoista ja oppimisympäristöistä		Vietetään vuosittain marraskuussa Lapsen oikeuksien päivää mahdollisuuksien mukaan siten, että oppilaat itse suunnittelevat ja vaikuttavat päivän/oppitunnin sisältöön.	

Opetuksen tavoite: T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta		Hyvän osaamisen kuvaus 6. luokan lopussa: Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta. Hän osaa soveltaa opiskelemansa uskonnon eettisiä periaatteita omassa pohdinnassaan. Arvioinnin kohteet oppiaineessa: Eettinen pohdinta	
3 lk Oppilas pohtii ja arvioi tekemiään valintoja.	4 lk Oppilas arvioi tekemiään valintoja ja pohtii toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja ortodoksista etiikkaa hyödyntäen.	5 lk Oppilas tuntee arvo-käsitteen ja osaa yhdistää sen omaan ajatteluunsa. Oppilas pohtii elämäntapa- ja valintoihinsa liittyviä valintoja ja arvoja niiden taustalla sekä vaikutusta kestäväan tulevaisuuteen.	6 lk Oppilas arvioi tekemiään valintoja ja pohtii toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta.
-miten toiset vaikuttavat arvoihini ja mielipiteisiini -omien tekojen seuraukset -omat teot arjessa kestävän	-miten toiset vaikuttavat arvoihini ja mielipiteisiini -vastuu omista teoista -omat teot arjessa kestävän	-miten toiset vaikuttavat arvoihini ja mielipiteisiini, miten itse vaikutan toisiin -vastuu omista teoista	-miten toiset vaikuttavat arvoihini ja mielipiteisiini, miten itse vaikutan toisiin -vastuu omista teoista

tulevaisuuden näkökulmasta -paasto	tulevaisuuden näkökulmasta -paasto	-omat teot arjessa kestävän tulevaisuuden näkökulmasta -kirkon opetus luomakunnasta -paasto -kilvoittelu -ajankohtaisten kysymysten eettistä pohdintaa	-omat teot arjessa kestävän tulevaisuuden näkökulmasta -kirkon opetus luomakunnasta -paasto -kilvoittelu -filantropia, globaali vastuu, pakolaisuus -ajankohtaisten kysymysten eettistä pohdintaa
Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet		S2, S3	
Tavoitteeseen liittyvä laaja-alainen osaaminen		L1, L3, L6	
Esimerkkejä työtavoista ja oppimisympäristöistä		Seurataan ajankohtaisia, eettisiä kysymyksiä ikätason mukaisesti ja keskustellaan niistä. Opetellaan ottamaan vastuuta omista teoista ja sanoista vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Pyritään ottamaan vastuuta myös myönteisessä mielessä ja toimitaan yhteisössä rakentavasti.	
Opetuksen tavoite: T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään		Hyvän osaamisen kuvaus 6. luokan lopussa: Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään. Arvioinnin kohteet oppiaineessa: Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	
3 lk Oppilas harjoittelee keskustelemaan, ilmaisemaan rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan.	4 lk Oppilas harjoittelee keskustelemaan, ilmaisemaan rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan ja opettelee ottamaan toisen huomioon.	5 lk Oppilas osaa ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan ja ottaa toisen huomioon. Oppilas harjoittelee perustelemaan omia näkemyksiään.	6 lk Oppilas osaa ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan ja ottaa toisen huomioon. Oppilas perustelee omia näkemyksiään.

-eettinen pohdinta Raamatun kertomusten ja arjen kokemusten pohjalta -omien ajatusten kertominen ja toisen kuunteleminen -mielipiteiden perustelevminen -toisen mielipiteen kunnioittaminen -toisen asemaan asettuminen -empatiataitojen harjoittelu	-eettinen pohdinta Raamatun kertomusten ja arjen kokemusten pohjalta sekä pyhien hagiagrafioiden kautta -omien ajatusten kertominen ja toisen kuunteleminen -mielipiteiden perustelevminen -toisen mielipiteen kunnioittaminen -empatiataitojen harjoittelu -toisen ihmisen huomioiminen vuorovaikutustilanteessa	-eettinen pohdinta Raamatun kertomusten ja arjen kokemusten pohjalta sekä pyhien hagiagrafioiden kautta -omien ajatusten ja tunteiden sanoittaminen -mielipiteiden perustelevminen -empatiataitojen harjoittelu -yhteisön jäsenenä toimiminen -toisen ihmisen huomioiminen ja oma rooli vuorovaikutuksessa, keskustelun taidot	-eettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta ja pyhien hagiagrafioiden kautta -ajankohtaisia ja oppiasta askarruttavia eettisiä kysymyksiä -omien ajatusten kertominen ja mielipiteiden perustelevminen -empatiataitojen harjoittelu -yhteisön jäsenenä toimiminen -toisen ihmisen huomioiminen ja oma rooli vuorovaikutuksessa, keskustelun taidot
Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet		S1, S2, S3	
Tavoitteeseen liittyvä laaja-alainen osaaminen		L1, L4, L6, L7	
Esimerkkejä työtavoista ja oppimisympäristöistä		Luodaan monenlaisia mahdollisuuksia vuorovaikutukseen ja kannustetaan keskustelemaan ja kertomaan omista ajatuksista. Opettajan kunnioitava ja arvostava suhtautuminen oppilaisiin ja heidän ajatteluunsa toimii esimerkkinä ja luo turvaa vuorovaikutukseen.	

Opetuksen tavoite: T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään		Hyvän osaamisen kuvaus 6. luokan lopussa: Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia. Arvioinnin kohteet oppiaineessa: -	
3 lk Oppilaalla on valittujen	4 lk Oppilaalla on valittujen	5 lk Oppilaalla on valittujen	6 lk Oppilaalla on valittujen työtapojen

työtapojen kautta mahdollisuus muodostaa ja vahvistaa myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään.	työtapojen kautta mahdollisuus muodostaa ja vahvistaa myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään.	työtapojen kautta mahdollisuus muodostaa ja vahvistaa myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään.	kautta mahdollisuus muodostaa ja vahvistaa myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään.
-ihminen Jumalan kuvana -Luomiskertomus -suojelusenkeli ja kaitselmus	-ihminen Jumalan kuvana -Luomiskertomus -suojelusenkeli ja kaitselmus	-ihminen Jumalan kuvana -Luomiskertomus -ihmisenä kasvaminen -armo	-ihminen Jumalan kuvana -Luomiskertomus -ihmisenä kasvaminen ja kehittyminen -armo
Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet		S3	
Tavoitteeseen liittyvä laaja-alainen osaaminen		L1	
Esimerkkejä työtavoista ja oppimisympäristöistä		Opetustilanteissa jokainen oppilas nähdään persoonallisena yksilönä ja häntä kannustetaan ja ohjataan omatoimisuuteen, itsenäiseen ajatteluun ja kunnioittavaan suhtautumiseen niin itseään kuin muitakin kohtaan.	